T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/354
KARAR NO : 2022/622
KARAR TR : 28/11/2022

ÖZET: Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam içi personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarındaki iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya Kanundan doğan hukuk uyuşmazlıklarının ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı :M. D
Vekili : Av. M. D
Davalı : Türkiye Elektromekanik San. A.Ş.
Vekili : Av. A. G

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin davalı TEMSAN bünyesinde kapsam içi personel statüsünde görev yapmaktayken Kurumunözelleştirme kapsam ve programına alınması üzerine istihdam fazlası personel olarak belirlenip iş akdi feshedildikten sonra, TEMSAN'ın özelleştirme programından çıkarıldığından bahisle tekrar işbaşı yaptırılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 27/04/2021 tarih ve E. 19129859-929-9851 sayılı işlemin iptali ile işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili süresi içinde verdiği cevap dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahislegörev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. **Ankara 14. İdare Mahkemesi 03/02/2022 tarihli ve E.2021/979 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli bulunduğu gerekçesiylegörev itirazının reddine ve Mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

> *"Dosyanın incelenmesinden, davacının, 24/06/2015 tarih ve 29396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınan TEMSAN A.Ş. bünyesinde İş Kanunu'na tabi olarak çalışan ve verimliliğin arttırılması gerekçesiyle 02/01/2017 tarihinde sözleşmesi feshedildiği, davalı kurumun özelleştirme program ve kapsamından çıkarılması nedeniyle sözleşmesinin fesih gerekçesinin ortadan kalktığı, tekrar iş başı yaptırılması ve yoksun kalınan maaş ve sosyal güvence bedellerinin ödenmesi istemiyle yaptığı 20.04.2021 tarihli başvurunun reddine ilişkin 27/04/2021 tarih ve E.19129859-929-9851 sayılı işlemin tesis edildiği, anılan işlemin iş akdinden kaynaklanan bir uyuşmazlık olmayıp, idarenin kamu gücünü kullanarak tek taraflı tesis ettiği idari nitelikteki bir işlem olduğu ve bu işlemin iptaline ilişkin davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varıldığından, davalı idarenin görev itirazının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır"*

4. Davalı vekili tarafından olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine, dilekçe dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, *"Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin olarak 25/10/2017 tarihinden sonra açılan dava ve işlerin iş hukuku hükümlerine göre çözülmesi gerektiği"* görüşüyle, 2247 sayılı Kanun'un 10.maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayıUyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısmı şu şekildedir:

> *"Olayda, 233 sayılı KHK'ye tabi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilmiş bir Teşekkül*

olan TEMSAN; sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Yapılan açıklamalar ışığında Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer olaylara ilişkin verdiği 01.03.1996 tarihli ve 22567 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 22.01.1996 tarihli ve E.1995/1, K.1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmaktaysa da, 25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 37. maddesi ile 399 sayılı KHK'nın ek 3. maddesi; "Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür" şeklinde değiştirilmiştir.

Uyuşmazlık konusu dava 19.05.2021 tarihinde yani yukarıda anılan 25.10.2017 tarihli mevzuat değişikliğinden sonra idari yargı yerinde açılmıştır. Bu sebeple. Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin olarak 25.10.2017 tarihinden sonra açılan dava ve işlerin iş hukuku hükümlerine göre çözülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır."

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcılığındanda yazılı düşünceistenilmiştir.

7. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği yolunda yazılı görüş vermiştir. Yazılı görüşün ilgili kısımları şöyledir:

"Uyuşmazlık; sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda faaliyet gösteren bir kamu iktisadi teşebbüsü olan TEMSAN' da İş Kanunu'na tabi olarak görev yapmakta iken Kurumun özelleştirme kapsam ve programına alınması üzerine iş akdi feshedilen ve TEMSAN ile arasında bir iş akdi bulunmayan davacının, Kurumun özelleştirme kapsam ve programından çıkarılması üzerine yeniden TEMSAN' da işe başlatılması için yaptığı başvurunun reddine ilişkin idari işlemden kaynaklanmaktadır.

Dolayısıyla, iş akdinden ya da İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasından doğan bir uyuşmazlık söz konusu değildir.

Bu durumda; idarenin, davacının yeniden TEMSAN'da görev alma istemi üzerine, kamu gücünü kullanarak tek taraflı tesis ettiği idari nitelikteki işlemin iptali ve bu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal hakların ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmış olan davanın görüm ve çözümünde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi gereğince idari yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

8. 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları personelinin hizmete alınmalarını, görev ve yetkilerini, niteliklerini, atanma, ilerleme, yükselme, hak ve yükümlülükleriyle diğer özlük haklarını düzenlemek amacıyla çıkarılan, 29/01/1990 tarihli ve 20417 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesinin (a) bendinde, teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda hizmetlerin memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle gördürüleceği, (b) bendinde, teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevlerinin; genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul ve daire başkanları, müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürleri, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ekli 1 sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürüleceği; (e) bendinde, işçilerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye tabi olmadığına yer verilmiş; aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 9. maddesinde ise, özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş olup, yönetim kademelerinde iş kanunları çerçevesinde personel çalıştıran ve ekli 1 sayılı cetvelde yer almayan teşebbüs ve bağlı ortaklık personeli hakkında, yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları İş Kanunu hükümlerinin uygulanacağı esası getirilmiştir.

9. 25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu' nun 37. maddesi ile değiştirilen 399 sayılı KHK'nın ek 3.maddesi;*"Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür"* şeklindedir.

10. 26/12/2019 tarihli ve 30990 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Elektromekanik

Sanayi Anonim Şirketi Ana Statüsünün *"Amaç ve Kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Ana Statü; Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin faaliyet alanı ve görevleri, organları, teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye ve denetimle ilgili hususlarla İdarî, malî ve personele ilişkin hususları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır"

11. *"Dayanak"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Ana Statü, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır."

12. *"TEMSAN'ın yapısı"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"(1) TEMSAN; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

(2) TEMSAN, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

13. *"Personele ilişkin hükümler"* başlıklı 30. maddesi şöyledir:

"TEMSAN ile müessese ve bağlı ortaklık personeli hakkında, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanır."

B. Yargı Kararları

14. Danıştay Onikinci Dairesinin 07/06/2021 tarihli ve E.2021/3231, K.2021/3513 sayılı kararında, özetle; *"Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş. Genel Müdürlüğünde 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi ve elektrik teknikeri unvanıyla görev yapmakta iken Kurumun, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15/06/2015 tarih ve 2015/55 sayılı kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle, Yönetim Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararı ve ... tarihli Genel Müdürlük Oluru ile ... tarihinde iş akdi feshedilen davacının, daha sonra Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17/04/2017 tarih ve 2017/1 sayılı kararı ile Kurumun özelleştirme kapsam ve programından çıkarılması üzerine, fesih gerekçesinin ortadan kalktığı ileri sürülerek, yeniden iş başı yaptırılmak suretiyle, yoksun kalınan parasal hakların ödenmesi talebiyle yaptığı başvurunun ... tarihli işlem ile reddedilmesi üzerine bakılan davanın 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi personel statüsünde bulunan davacının görev yaptığı Kurumun, özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle iş akdinin feshedilmesinden sonra yeniden işe iade isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararında hukuki isabetsizlik görülmemiş"* denilerek, Danıştay Başsavcılığının kanun yararına temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 28/11/2022 tarihli toplantısında; başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalıvekilinin, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimdeolumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adliyargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idariyargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, özelleştirme kapsamına alınmadan önce davalı şirket bünyesinde işçi olarak görev yapmakta olan davacının özelleştirme sürecinde istihdam fazlası olarak belirlenmesi ve iş akdinin feshedilmesi sonrasında işe iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddi üzerine eski işine iadesi istemiyle açılmıştır.

18. Somut olayda davacı, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi personel olarak davalı kurumda çalışmıştır. Yukarıda belirtilen mevzuat değişikliğinin davacı gibi kapsam içi personele ilişkin olmadığının ve davalı kamu iktisadi teşebbüsünün de 399 sayılı KHK'ya ekli 1 sayılı cetvelde sayılmadığının altını çizmek

gerekmektedir. Uyuşmazlığın iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya İş Kanunu'ndan doğduğu açıktır ve kamu gücünün kullanılarak tek taraflı tesis edilen idari nitelikteki bir işlemden söz etmek mümkün bulunmamaktadır.

19. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince, kamu iktisadi teşebbüslerinde kapsam içi veya kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan ve kapsam dışı personel yönünden de 25/10/2017 tarihinden önce açılmış olsa bile bu tarihten sonra derdest olan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işlere iş mahkemelerinde bakılacağı sonucuna varılmıştır.

20. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü iledavalı idare vekilinin yaptığı görev itirazının reddine ilişkin Ankara 14. İdare Mahkemesinin 03/02/2022 tarihli ve E.2021/979 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı İdare vekilinin yaptığı görev itirazının reddine ilişkin Ankara 14. İdare Mahkemesinin 03/02/2022 tarihli ve E.2021/979 sayılı GÖREVLİLİK KARARININKALDIRILMASINA,

28/11/2022 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYUve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.'de 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak işçi olarak görev yapmakta iken Kurumun özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyleiş akdi feshedilen davacının, sonrasında Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17/04/2017 tarih ve 2017/1 sayılı kararı ile Kurumun özelleştirme kapsam ve programından çıkarılması üzerine, fesih gerekçesinin ortadan kalktığını ileri sürülerek, yeniden işe iadesi talebiyle yaptığı başvurunun reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinde, idari dava türleri: a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri İle hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türiü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

Kamu kurumlarınca alınan idari kararların yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile kanuna aykırı olup olmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde *"idari dava türleri"* arasında sayılan "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları" kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Uyuşmazlığın, davalı kurumun daha önce özelleştirme kapsamına alınması nedeniyle iş akdi feshedilen davacının, kurumun özelleştirme kapsamından çıkarılması nedeniyle tekrar işbaşı yaptırılması talebinin reddinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlık iş akdinden kaynaklanmadığından ve dava konusu işlem idarenin kamu gücünü kullanarak tek taraflı tesis ettiği idari nitelikteki bir işlem olduğundan, bu işlemin iptaline ilişkin davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinin birinci fikrasının (a) bendi gereğince idari yargının görevli olduğu sonucuna varıldığından uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Üye
Ahmet
ARSLAN

